

Contactați UE

Europe Direct este un serviciu care vă oferă răspunsuri la întrebările privind Uniunea Europeană. Puteți accesa acest serviciu:

- apelând numărul gratuit 00 800 6 7 8 9 10 11 (unii operatori pot taxa aceste apeluri);
- apelând numărul standard: +32 22999696; sau
- prin e-mail, la: https://europa.eu/european-union/contact_ro

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2021

© Uniunea Europeană, 2021

Politica de reutilizare a documentelor Comisiei Europene este pusă în aplicare în baza Deciziei 2011/833/UE a Comisiei din 12 decembrie 2011 privind reutilizarea documentelor Comisiei (JO L 330, 14.12.2011, p. 39).

Cu excepția cazului în care se prevede altfel, reutilizarea prezentului document este autorizată în temeiul unei licențe Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Aceasta înseamnă că reutilizarea este autorizată, cu condiția ca sursa documentului să fie recunoscută și să fie indicate orice modificări.

Pentru orice utilizare sau reproducere a unor elemente care nu sunt deținute de Uniunea Europeană, este posibil să fie necesară solicitarea permisiunii directe de la titularii drepturilor respective.

Print	ISBN 978-92-76-43277-7	ISSN 2466-9989	doi:10.2766/481087	NC-AN-21-051-RO-C
PDF	ISBN 978-92-76-43274-6	ISSN 2466-9997	doi:10.2766/009227	NC-AN-21-051-RO-N
HTML	ISBN 978-92-76-43273-9	ISSN 2466-9997	doi:10.2766/625285	NC-AN-21-051-RO-Q

COMISIA EUROPEANĂ

Monitorul educației și formării 2021

ROMÂNIA

Volumul 2 al Monitorului educației și formării 2021 conține 27 de rapoarte de țară individuale. Acest volum se bazează pe cele mai actuale evidențe cantitative și calitative pentru a prezenta și evalua principalele măsuri politice recente și în desfășurare din fiecare stat membru al UE. Prin urmare, acesta vine în completarea altor surse de informații care oferă descrieri ale sistemelor naționale de educație și de formare.

Secțiunea 1 oferă o prezentare statistică generală a principalilor indicatori privind educația și formarea. Secțiunea 2 identifică pe scurt principalele puncte forte și provocări ale sistemului de educație și formare al țării. Secțiunea 3 acordă o atenție deosebită bunăstării în educație și formare. Secțiunea 4 analizează investițiile în educație și formare. Secțiunea 5 se referă la politicile de modernizare a învățământului preșcolar și școlar. Secțiunea 6 cuprinde educația și formarea profesională și învățarea în rândul adulților. În cele din urmă, secțiunea 7 prezintă măsurile pentru modernizarea învățământului superior.

Monitorul educației și formării 2021 a fost elaborat de Direcția Generală Educație, Tineret, Sport și Cultură (DG EAC) a Comisiei Europene, utilizând contribuții din partea Direcției Generale Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune (DG EMPL), a Unității de analiză a politicilor din domeniul educației și tineretului din cadrul Agenției Executive pentru Educație, Audiovizual și Cultură (EACEA) a UE, a rețelei Eurydice, a Eurostat, a Centrului European pentru Dezvoltarea Formării Profesionale și a rețelei sale europene pentru educație și formare profesională (EFP) (ReferNet).

Manuscrisul a fost finalizat la 19 octombrie 2021.

Mai multe date de bază sunt disponibile la adresa: ec.europa.eu/education/monitor

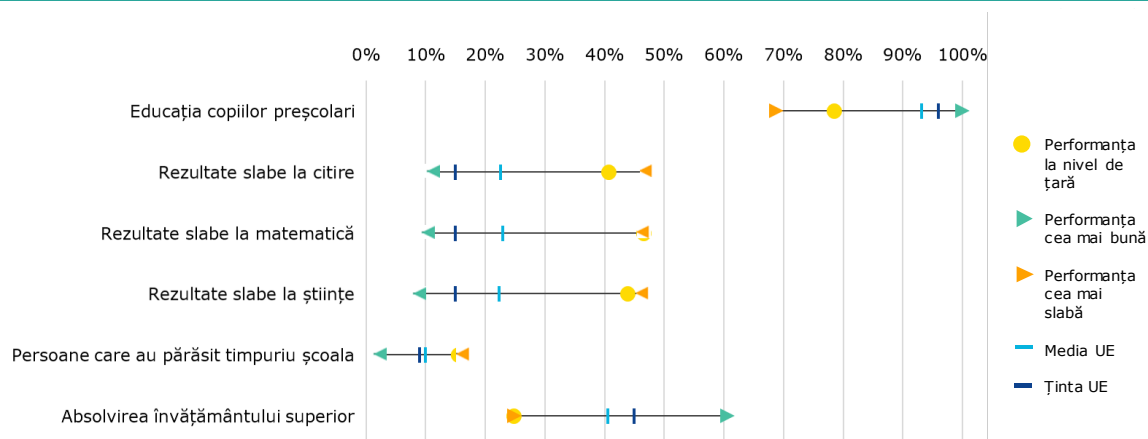
1. Indicatori-cheie

Figura 1 – Prezentarea generală a indicatorilor-cheie

		România		UE-27		
		2010	2020	2010	2020	
Ținte la nivelul UE		Țintă pentru 2030				
Participarea la educația timpurie (de la vârsta cuprinsă între 3 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară)	≥ 96%	84,1% ¹³	78,6% ¹⁹	91,8% ¹³	92,8% ¹⁹	
Elevi de clasa a opta având competențe digitale scăzute	< 15%	:	:	:	:	
Tineri în vârstă de 15 ani având competențe scăzute la:	Citire	< 15%	40,4% ^{09, b}	40,8% ¹⁸	19,7% ^{09, b}	22,5% ¹⁸
	Matematică	< 15%	47,0% ⁰⁹	46,6% ¹⁸	22,7% ⁰⁹	22,9% ¹⁸
	Științe	< 15%	41,4% ⁰⁹	43,9% ¹⁸	17,8% ⁰⁹	22,3% ¹⁸
Părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare (vârsta 18-24 de ani)	< 9%	19,3% ^b	15,6%	13,8%	9,9%	
Expunerea absolvenților EFP la învățarea la locul de muncă	≥ 60%	:	:	:	:	
Absolvirea învățământului terțiar (vârsta 25-34 de ani)	≥ 45% (2025)	20,7% ^b	24,9%	32,2%	40,5%	
Participarea adulților la activitățile de învățare (vârsta 25-64 de ani)	≥ 47% (2025)	:	:	:	:	
Alți indicatori contextuali						
Investiții în educație	Cheltuieli publice pentru educație ca procent din PIB		3,3%	3,6%	5,0%	4,7% ¹⁹
	Cheltuieli în instituțiile publice și private pentru fiecare ENI/student în EUR SPC	ISCED 1-2	€1 668 ¹²	€2 488 ¹⁸	€6 072 ^{12, d}	€6 359 ^{17, d}
		ISCED 3-4	€1 769 ¹²	€3 222 ¹⁸	€7 366 ^{13, d}	€7 762 ^{17, d}
ISCED 5-8		€4 035 ¹²	€5 460 ¹⁸	€9 679 ^{12, d}	€9 995 ^{17, d}	
Părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare (vârsta 18-24 de ani)	Persoane autohtone		19,3% ^b	15,6%	12,4%	8,7%
	Persoane născute în UE		:	: ^u	26,9%	19,8%
	Persoane născute în afara UE		: ^{b, u}	:	32,4%	23,2%
Absolvirea învățământului secundar superior (vârsta 20-24 de ani, ISCED 3-8)		78,4% ^b	83,0%	79,1%	84,3%	
Absolvirea învățământului terțiar (vârsta 25-34 de ani)	Persoane autohtone		20,7% ^b	24,8%	33,4%	41,3%
	Persoane născute în UE		: ^{b, c}	: ^c	29,3%	40,4%
	Persoane născute în afara UE		: ^{b, u}	: ^u	23,1%	34,4%

Surse: Eurostat (UOE, LFS, COFOG); OCDE (PISA). Informații suplimentare pot fi consultate în anexa I și volumul 1 (ec.europa.eu/education/monitor). *Observații:* Media UE pentru anul 2018 privind performanța la citire din cadrul PISA nu include Spania; indicatorul utilizat (ECE) se referă la programele de educație și îngrijire timpurie care sunt luate în considerare de Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED) ca fiind „educaționale” și, prin urmare, constituie primul nivel de educație în sistemele de educație și de formare – ISCED nivelul 0; ENI = echivalent normă întreagă; b = întrerupere a seriilor cronologice, c = confidențial, d = definiția diferă, u = fiabilitate scăzută, := nu există date disponibile, 09 = 2009, 12 = 2012, 13 = 2013, 17 = 2017, 18 = 2018, 19 = 2019.

Figura 2 - Poziția față de țările cu performanțele cele mai bune și față de țările cu performanțele cele mai slabe

Sursă: DG Educație, Tineret, Sport și Cultură, pe baza datelor furnizate de Eurostat (LFS 2020, UOE 2019) și OCDE (PISA 2018).

2. Aspecte principale

- Pandemia a avut un impact negativ asupra bunăstării elevilor în educație și riscă să agraveze rezultatele și inegalitățile în domeniul educației. Elevii din medii defavorizate, inclusiv elevii romi și cei din zonele rurale, au fost afectați în mod deosebit.
- România a prezentat o viziune de reformare a sistemului său de educație și formare, stabilind obiective ambițioase pentru creșterea rezultatelor în domeniul educației. Vor fi necesare acțiuni rapide și eforturi susținute pentru a realiza progrese și a îmbunătăți calitatea, echitatea și relevanța pentru piața forței de muncă.
- Mecanismul de redresare și reziliență va facilita investițiile la scară largă legate de educație și formare.
- Participarea scăzută a adulților la activitățile de învățare creează obstacole în calea dezvoltării competențelor necesare în economie.

3. Concentrarea pe bunăstare în educație și formare

În ultimii ani, bunăstarea elevilor a beneficiat de o atenție sporită la nivel de politici. Bunăstarea a fost integrată în noul cadru de asigurare a calității, care a intrat în vigoare în septembrie 2021. Cadrul definește bunăstarea ca fiind atitudinile predominant pozitive ale copiilor și tinerilor față de învățare, școală, cadre didactice și colegi. Acestea sunt determinate și influențate de factori individuali, familiali, școlari și comunitari. Măsurile luate de școli pentru a sprijini bunăstarea elevilor vor fi evaluate în cadrul evaluărilor externe efectuate de organismul de asigurare a calității în învățământul preuniversitar (ARACIP)¹. Școlile vor trebui, de asemenea, să reflecteze asupra acestor aspecte în autoevaluările lor. Printre măsurile recente de îmbunătățire a bunăstării la școală se numără orientările metodologice din 2020 pentru combaterea violenței și a bullyingului. Conceptul de bunăstare a fost, de asemenea, integrat în diferitele programe școlare din învățământul primar și secundar inferior, de exemplu, în cadrul dezvoltării personale, al competențelor sociale esențiale și al competențelor digitale (Palade et al, 2020). Cu toate acestea, în practică, conceptul a fost adoptat într-o măsură limitată în practicile și experiențele concrete de învățare. În învățământul superior, nu există o definiție oficială a bunăstării. Totuși, criteriile de evaluare legate de eficacitatea educației se referă la cerința ca universitățile să creeze un mediu de învățare favorabil pentru studenți și să răspundă așteptărilor, nivelului de satisfacție și nevoilor studenților în raport cu programul lor de învățare (ARACIS 2019).

Elevii români raportează un nivel mai scăzut de bunăstare decât colegii lor europeni. În cadrul Programului pentru evaluarea internațională a elevilor (PISA) din 2018, aproape 34 % dintre tinerii români în vârstă de 15 ani au declarat că au fost afectați de fenomenul de bullying cel puțin de câteva ori pe lună. Acesta este unul dintre cele mai ridicate niveluri din UE, semnificativ mai mare decât media UE de 22,1 %. Elevii defavorizați au raportat o incidență mult mai ridicată decât colegii lor mai avantajați (39 %, comparativ cu 26,7 %). Performanța elevilor care au raportat acte de bullying a fost cu 40 % mai mică, echivalentul a aproximativ un an de școlarizare. În comparație cu media UE, de două ori mai mulți adolescenți români au absentat o zi de școală cel puțin o dată în perioada de două săptămâni înainte de a susține testul PISA (50 %, comparativ cu 25 %). În plus, aproape 45 % dintre elevii români au considerat că nu au sentimentul de apartenență la școală, mai mult decât media din UE (35 %).

Pandemia a avut un impact negativ asupra elevilor români, cei care provin din medii defavorizate fiind afectați în mod deosebit. Pandemia a agravat bunăstarea copiilor prin limitarea accesului la servicii publice de bază, prin restricționarea socializării și prin reducerea veniturilor familiilor, în special în familiile defavorizate (World Vision, 2020). Pandemia de COVID-19 a dus la prelungirea perioadelor de închidere a școlilor² și la trecerea la învățământul la

¹ În prezent, evaluările externe au loc o dată la cinci ani. Raportul privind „România Educată” a stabilit planuri de extindere a responsabilităților ARACIP, inclusiv prin instituirea de birouri regionale.

² În primul val de COVID-19, toate instituțiile de învățământ au fost închise. Anul școlar 2020/2021 a început în modul „față în față”, dar până la începutul lunii noiembrie toate instituțiile preșcolare și școlare se închiseseră. Acestea au început să se redeschidă în februarie, dar unele s-au închis din nou, în conformitate cu situația epidemiologică de la nivel

distanță. Deși au fost luate măsuri pentru a facilita continuitatea educației, o parte dintre elevi nu s-au implicat în învățarea la distanță nici în totalitate, nici în mod eficace. De exemplu, într-un studiu realizat după primul val de COVID-19 (Centrul național pentru politici și evaluare în educație, 2020), 65 % dintre cadrele didactice respondente au declarat că toți elevii lor au participat la învățământul la distanță (69 % în zonele urbane și 58 % în zonele rurale) și 21 % au declarat că mai mult de jumătate dintre elevi au făcut acest lucru (18 % în mediul urban, 25 % în mediul rural). Cu toate acestea, răspunsurile părinților au indicat că procesul s-a desfășurat cu o frecvență care a variat, iar răspunsurile cadrelor didactice au indicat diferențe în ceea ce privește măsura în care au fost parcurse materiile și programa de învățământ (ibid). Pentru a facilita învățământul la distanță, România a lansat programul național „Școala de acasă” pentru a furniza dispozitive digitale elevilor din medii defavorizate. Cu toate acestea, lipsa de dispozitive a continuat să reprezinte un obstacol în anul școlar 2020/2021, afectând în special elevii din medii defavorizate, inclusiv pe cei din zonele rurale și din comunitățile rome. O sumă suplimentară de 50 de milioane EUR va fi alocată prin intermediul inițiativei REACT-EU pentru a sprijini învățarea online și pentru a achiziționa dispozitive și alte echipamente, în special în zonele rurale.

Caseta 1: Educație remedială finanțată în cadrul REACT-EU

REACT-EU va sprijini măsurile de educație remedială pentru a compensa pierderile de învățare cauzate de închiderea școlilor. Cele 30 de milioane EUR alocate acestui proiect vor finanța activități de tip after-school și ore remediale pentru 168 000 de elevi defavorizați, inclusiv din zonele rurale și din comunitățile rome. Având în vedere efectele disproporționate asupra rezultatelor învățării ale copiilor defavorizați, aceste măsuri sunt importante pentru a evita accentuarea decalajului educațional din România.

4. Investiții în educație și formare

Cheltuielile publice generale pentru educație au crescut semnificativ în 2019, dar au rămas printre cele mai scăzute din UE. În 2019, cheltuielile pentru educație au crescut în termeni reali cu aproape 21 %, marcând cel mai puternic procent de creștere din UE în anul respectiv, cu mult peste creșterea medie de 1,9 %. Creșterea a fost determinată în mare măsură de creșterea salarială pentru cadrele didactice din 2019. Cheltuielile au crescut, de asemenea, pentru toate celelalte categorii, cum ar fi bunurile și serviciile din domeniul educației, dezvoltarea și întreținerea infrastructurii educaționale, precum și alte costuri care nu sunt legate de personal. Deși cheltuielile publice generale pentru educație ale României au crescut până la 3,6 % din PIB în 2019, acestea rămân cu mult sub media UE de 4,7 % din PIB. Cu toate acestea, cheltuielile pentru educație ale României s-au situat puțin peste media UE ca procent din totalul cheltuielilor publice (10,1 %, comparativ cu UE-27: 10 %), ceea ce indică un nivel relativ scăzut al cheltuielilor publice.

Caseta 2: Planul național de redresare și reziliență

Planul de redresare și reziliență al României conține granturi și împrumuturi în valoare totală de 29,2 miliarde EUR, dintre care peste 10 % vor sprijini educația și măsurile legate de competențe. La momentul încheierii prezentului raport (și anume, 19 octombrie), planul fusese aprobat de Comisia Europeană și era în așteptarea aprobării de către Consiliu.

Mecanismul de redresare și reziliență va sprijini punerea în aplicare a diverselor reforme anunțate în Raportul „România Educată” (Administrația Prezidențială 2021), care stabilește viziunea pentru dezvoltarea educației și formării până în 2030 și prevede o restructurare profundă a sistemului de educație și formare. Pachetul legislativ care asigură punerea în aplicare a proiectului „România Educată” va fi adoptat în al treilea trimestru al anului 2023 și va acoperi mai multe domenii prioritare. Printre acestea se numără digitalizarea, reziliența (și anume,

local. Învățământul superior a rămas practic învățământ la distanță pe tot parcursul anului, cu unele excepții pentru anumite domenii de studiu și pentru studenții din primul an.

mecanismele de adaptare rapidă la situațiile de criză, creșterea calității serviciilor în zonele defavorizate, reziliența elevilor etc.), cariera de cadru didactic, gestionarea și guvernanta în educație, precum și finanțarea în educație, infrastructura educațională, programele de învățământ și evaluarea, educația incluzivă, alfabetizarea funcțională și promovarea educației în domeniul STI(A)M (știință, tehnologie, inginerie, arte și matematică).

Reformele și investițiile incluse în Planul național de redresare și reziliență acoperă toate nivelurile de educație, cu măsuri care vizează îmbunătățirea educației timpurii, reducerea părăsirii timpurii a școlii, creșterea calității educației și formării profesionale și îmbunătățirea infrastructurii educaționale. Planul va sprijini dezvoltarea competențelor digitale pentru elevi și cadrele didactice, precum și reforma gestionării și a administrației în educație.

5. Modernizarea învățământului preșcolar și școlar

Participarea la educația și îngrijirea timpurie este în scădere. România se numără printre țările UE în care ratele de participare la educația timpurie au scăzut în comparație cu 2014 (a se vedea figura 3). Ultimele date disponibile arată o rată de înscriere de numai 78,6 % pentru copiii cu vârste cuprinse între 3 ani și vârsta de începere a învățământului obligatoriu. Această cifră a fost una dintre cele mai scăzute din UE în 2019, cu mult sub media europeană de 92,8 %. Ratele de participare sunt deosebit de scăzute în zonele rurale³ și în rândul romilor. Aceste rate scăzute de participare reprezintă un motiv de îngrijorare, având în vedere importanța educației în primii ani de viață în ceea ce privește punerea bazelor pentru viitoarele rezultate în domeniul educației și incluziunea socială. În plus, în 2019, rata de participare în grupa de vârstă 0-3 ani a fost de 14 %, cu mult sub media UE de 35,5 %. În cadrul Raportului „România Educată”, România a stabilit un obiectiv ambițios pentru 2030 de creștere a ratelor de participare la 30 % pentru copiii cu vârste cuprinse între 0 și 3 ani și la 96 % pentru copiii cu vârste cuprinse între 3 ani și vârsta de începere a școlii. Acest din urmă obiectiv corespunde, de asemenea, țintei de la nivelul UE pentru 2030.

Figura 3 – Participarea la educația timpurie a elevilor cu vârste cuprinse între 3 ani și vârsta de începere a învățământului primar obligatoriu, 2014 și 2019 (%)

Sursă: UOE, educ_uoe_enra21

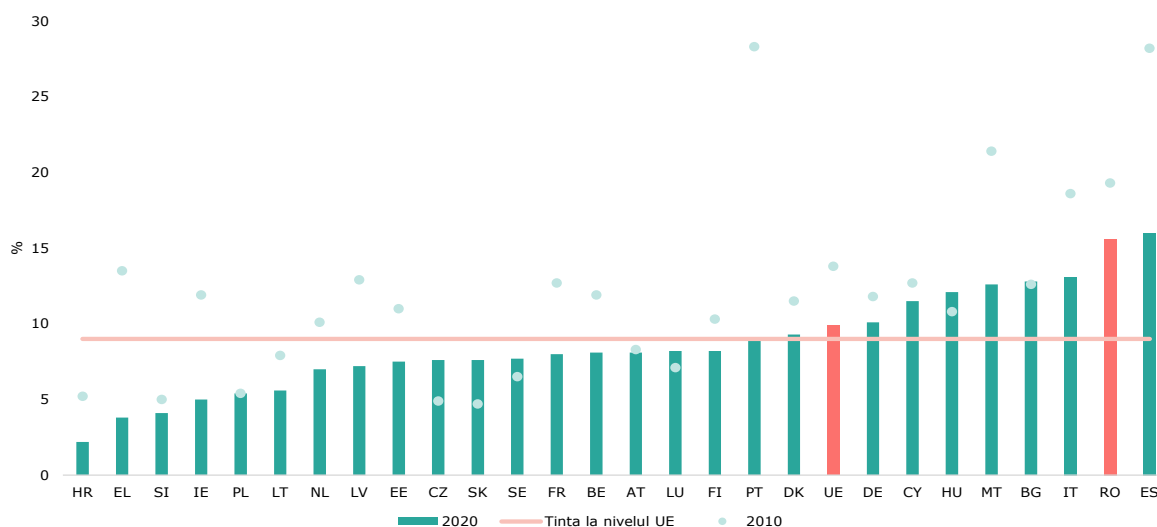
³ Datele furnizate de Institutul Național de Statistică arată o rată brută de înscriere (3-6 ani) de 82 % în zonele rurale, comparativ cu 93,8 % în zonele urbane.

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) va sprijini îmbunătățirea calității și a accesului la educația și îngrijirea timpurie. În cadrul Planului său național de redresare și reziliență (PNRR), România s-a angajat să asigure un cadru revizuit pentru educația timpurie. Lucrările pregătitoare au fost sprijinite prin Fondul social european. În plus, un program de formare la scară largă pentru personalul din domeniul educației timpurii va fi elaborat și pus în aplicare cu finanțare din partea MRR. În același timp, accesul va fi îmbunătățit prin construirea a 110 creșe, sporind în mod semnificativ oferta de instituții de îngrijire a copiilor (în prezent există mai puțin de 400 de astfel de instituții, situate aproape exclusiv în zonele urbane). MRR va finanța, de asemenea, dezvoltarea a 412 servicii complementare de educație și îngrijire timpurie în comunitățile defavorizate.

Va fi pus în aplicare un program național pentru a reduce rata ridicată de părăsire timpurie a școlii. În 2020, ponderea tinerilor cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care au părăsit timpuriu sistemul de educație și formare a fost de 15,6 %. Deși rata a scăzut în ultimii ani, aceasta rămâne semnificativ mai ridicată decât media UE de 9,9 % și reprezintă o provocare structurală pentru sistemul școlar. Părăsirea timpurie a școlii este mai ridicată în zonele rurale (23 %) și în rândul grupurilor defavorizate, inclusiv al romilor. Acestea sunt, de asemenea, grupurile care au fost afectate în mod disproporționat de impactul pandemiei de COVID-19 asupra educației și de închiderea școlilor. Pentru a evita agravarea situației și pentru a reduce părăsirea timpurie a școlii, între 2022 și 2026 va fi pus în aplicare un program de granturi pentru școli, cu finanțare din partea Mecanismului de redresare și reziliență. Cu un buget de 400 de milioane EUR, programul va permite dezvoltarea mai multor măsuri de sprijin educațional și a unor programe sociale pentru a preveni și a reduce abandonul școlar. Peste 2 500 de școli vor fi eligibile pentru finanțare. În plus, în întreaga țară va fi pus în aplicare un instrument de avertizare timpurie dezvoltat și testat în prezent cu sprijinul UE.

Figura 4 – Părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare, 2010 și 2020 (%)

Sursă: LFS, edat_lfse_14.

Evaluările internaționale și naționale ale elevilor arată necesitatea de a îmbunătăți rezultatele învățării și de a reduce inegalitățile în educație. Programul OCDE pentru evaluarea internațională a elevilor (PISA) din 2018 a arătat că peste 40 % dintre tinerii români în vârstă de 15 ani nu aveau competențe de bază la citire, matematică sau științe. Aceste rate de rezultate slabe au fost de aproximativ două ori mai ridicate decât media europeană (22,5 % pentru citire, 22,9 % pentru matematică și 22,3 % pentru științe). Elevii din medii defavorizate au avut rate substanțial mai ridicate de rezultate slabe (de exemplu, 62 % la citire, comparativ cu 19 % în rândul colegilor favorizați⁴). Pe lângă impactul puternic al statutului socioeconomic asupra performanței educaționale, persistă și un decalaj mare între mediul rural și cel urban în educație. În 2021, 23 % dintre elevii de clasa a opta care au participat la evaluarea națională nu au obținut

⁴ Corespunzând cuartilelor inferioare și superioare ale indicelui statutului economic, cultural și social (ESCS).

note peste 5. Acest lucru a fost valabil pentru 37 % dintre elevii din școlile din zonele rurale și pentru 11 % dintre cei din zonele urbane. Acest decalaj este îngrijorător, având în vedere că peste 40 % dintre elevii din învățământul primar și secundar inferior frecventează școli din zonele rurale. În plus, 30 % dintre candidați nu au promovat examenul de bacalaureat susținut la sfârșitul clasei a 12-a, dintre care 34,5 % la licee situate în zone rurale, comparativ cu 20 % în zonele urbane. În ceea ce privește rezultatele în domeniul educației, Raportul „România Educată” a prezentat obiective ambițioase care trebuie atinse până în 2030. Un astfel de obiectiv este de a reduce la jumătate rata elevilor cu rezultate slabe la citire măsurată prin testul PISA, de la 40 la 20 %. România urmărește, de asemenea, să reducă la jumătate proporția elevilor cu rezultate slabe înregistrate simultan la citire, matematică și științe, de la 30 % la 15 %. Este probabil ca realizarea unor astfel de progrese să necesite eforturi semnificative pentru a aborda cauzele profunde ale rezultatelor scăzute în domeniul educației și ale inegalităților mari în educație, inclusiv politici specifice de compensare a pierderilor de învățare cauzate de pandemie și axarea sistematică pe nevoile elevilor defavorizați și pe situația elevilor din zonele rurale.

Reformarea politicilor privind cadrele didactice rămâne esențială pentru realizarea de progrese în educația școlară. Cercetarea în domeniul educației a identificat cadrele didactice și metodele de predare ca fiind factorul cel mai important care afectează calitatea educației. Astfel, aspirațiile României de a obține rezultate mai bune în ceea ce privește învățarea și de a dezvolta o abordare axată pe competențe și pe elevi în ceea ce privește educația și învățarea depind, într-o mare măsură, de cadrele didactice din România (OCDE, 2020). Cu toate acestea, rapoartele anterioare au identificat o serie de aspecte critice cu care se confruntă profesia de cadru didactic. Acestea încep cu pregătirea practică insuficientă în formarea inițială a cadrelor didactice și cu lipsa unei selecții riguroase (OCDE, 2017). Deși 70 % dintre cadrele didactice⁵ din învățământul secundar declară că participă la dezvoltarea profesională continuă (DPC), în general, cadrele didactice percep formarea ca fiind insuficient adaptată la nevoile lor (ISE, 2018). Avansarea în carieră nu este însoțită de o creștere a complexității responsabilităților, în timp ce sarcini suplimentare, cum ar fi mentoratul sau formarea altor persoane, nu sunt remunerate (OCDE, 2017, Administrația Prezidențială, 2021). Școlile din zonele rurale întâmpină dificultăți în a atrage personal bine pregătit, iar numărul specialiștilor de sprijin rămâne insuficient. Indemnizația de merit tinde să încurajeze concentrarea pe pregătirea elevilor pentru teste și concursuri academice, mai degrabă decât să încurajeze susținerea progresului în rândul elevilor cu performanțe slabe sau al celor care provin din medii defavorizate. Ca răspuns la aceste provocări, Raportul „România Educată” a prezentat o serie de măsuri de îmbunătățire a calității formării inițiale a cadrelor didactice și a dezvoltării profesionale continue, precum și măsuri de dezvoltare a unui sistem flexibil de gestionare a carierei.

Mai multe investiții finanțate în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență vizează modernizarea infrastructurii digitale în școli și facilitarea educației digitale. Studiile europene⁶ și cartografierea națională a nevoilor de infrastructură educațională (Ministerul Educației și Cercetării, 2018) au arătat că infrastructura digitală din școli este mult în urmă, în special în zonele rurale. În plus, doar 57 % dintre tinerii români cu vârste cuprinse între 16 și 19 ani au competențe digitale de bază sau peste nivelul de bază (media UE: 82 %) și mai multe domenii ale competențelor digitale ale cadrelor didactice necesită îmbunătățiri (Comisia Europeană 2019). Pentru a sprijini dobândirea de competențe digitale, Mecanismul de redresare și reziliență va finanța modernizarea laboratoarelor de informatică și investiții în diverse alte echipamente informatice (de exemplu, ecran inteligent, laptopuri etc.). De asemenea, va fi dezvoltat conținut educațional digital, inclusiv manualele și resurse educaționale deschise, și va fi creată o platformă pentru evaluarea competențelor elevilor, cu sprijin din partea MRR. Pachetul de investiții include și măsuri de sprijinire a adoptării pedagogiilor digitale și de îmbunătățire a competențelor digitale ale cadrelor didactice. De exemplu, cerințele pentru formarea competențelor digitale în formarea inițială a cadrelor didactice vor fi actualizate și va fi pus în aplicare un program de formare la scară largă aliniat la Cadrul european al competențelor digitale. Aproximativ 45 000 de cadre didactice (aproape 50 % dintre cadrele didactice din România) vor beneficia de formare cu privire la modul de încorporare a instrumentelor digitale în procesul de predare și învățare.

⁵ Conform Studiului internațional privind procesul de predare-învățare realizat de OCDE în 2019.

⁶ Comparativ cu media UE, mult mai puține școli din România sunt extrem de bine dotate și conectate din punct de vedere digital. Doar 14 % dintre elevii români din învățământul primar (media UE: 35 %), 16 % din învățământul secundar inferior și 31 % din învățământul secundar superior (media UE: 72 %) studiază în astfel de școli (Comisia Europeană, 2019).

6. Modernizarea educației și formării profesionale și a învățării în rândul adulților

Pandemia a generat provocări pentru latura practică a învățării în domeniul educației și formării profesionale (EFP). Trecerea la învățarea la distanță și închiderea temporară a unor întreprinderi au afectat în mod deosebit componenta duală a unora dintre programele EFP, făcând imposibilă, în multe cazuri, învățarea la locul de muncă. Programul național „Școala de acasă” a fost aplicat și în cazul programelor EFP. În plus, proiectul existent CRED (Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți), finanțat prin FSE, a fost utilizat pentru a facilita accesul la resursele online și la platformele de învățare online pentru toți elevii și toate cadrele didactice, inclusiv pentru cei din cadrul EFP. În septembrie 2020, Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic (CNDIPT) a publicat repere metodologice pentru a consolida predarea și învățarea în cadrul EFP inițiale, precum și un ghid de sprijin pentru cadrele didactice din cadrul EFP.

Îmbunătățirea calității și a relevanței pe piața muncii a EFP rămâne o provocare care trebuie abordată. În 2020, a fost lansat un nou proiect finanțat din FSE (ReCONNECT), menit să coreleze mai bine cererea și oferta de competențe de pe piața forței de muncă. Acest proiect se va baza pe datele previzionale existente privind competențele pentru a dezvolta mecanisme de monitorizare pentru noii absolvenți și perspectivele lor de carieră. Scopul său este de a sprijini integrarea pe piața muncii a proaspeților absolvenți. Doar 68,5 % din persoanele cu vârste cuprinse între 20 și 34 de ani care au absolvit recent programe de educație și formare profesională au fost angajate în 2020, în comparație cu media europeană de 76,1 %.

A fost anunțată o revizuire a sistemului de învățământ dual. România intenționează să schimbe modul de organizare a învățământului dual. Obiectivul este ca EFP să devină în mare parte învățământ dual și să asigure o mai bună aliniere la nevoile pieței forței de muncă, sporind în cele din urmă atractivitatea acestei forme de educație. Planurile prevăd, de asemenea, o revizuire a actualului examen de bacalaureat și crearea unei rute educaționale distincte care va permite absolvenților să acceseze învățământul superior tehnic. Pentru a sprijini reforma planificată a sectorului EFP, MRR va investi în dotarea liceelor din domeniul EFP, inclusiv a liceelor agricole, cu laboratoare de practică și laboratoare de informatică. În plus, schemele de sprijin vor finanța înființarea a 10 consorții regionale între actorii teritoriali din domeniul EFP (autorități locale, școli, universități, camere de comerț și întreprinderi) pentru a asigura o formare eficientă în sistemul EFP dual.

Participarea scăzută a adulților la activitățile de învățare creează obstacole în calea dezvoltării competențelor necesare în economie. În 2020, România a continuat să aibă cea mai scăzută participare a adulților la activitățile de învățare din UE (1,0 %, cu mult sub media UE de 9,2 %). România se află, de asemenea, aproape de coada clasamentului UE în ceea ce privește proporția persoanelor cu competențe digitale generale de bază sau peste nivelul de bază (31 % în 2019, comparativ cu media UE de 56 %). În ceea ce privește cadrul de politică, la sfârșitul anului 2020 au început lucrările privind elaborarea strategiei naționale pentru formarea continuă a adulților (2021-2027), dar se estimează că proiectul va dura 36 de luni până la finalizare. Împreună cu nivelul scăzut de instruire, datele privind învățarea în rândul adulților menționate anterior indică necesitatea de a îmbunătăți oferta de competențe pe piața forței de muncă în general. În plus, rata de ocupare a forței de muncă în rândul adulților cu un nivel scăzut de instruire (56 % pentru cei care termină o formă de învățământ inferioară învățământului secundar inferior), combinată cu dificultăți în ceea ce privește accesul la educație și formare continuă, generează provocări semnificative pentru capacitatea persoanelor de a se integra pe piața forței de muncă. Acest lucru are, la rândul său, un efect limitat asupra creșterii durabile.

7. Modernizarea învățământului superior

Absolvirea învățământului terțiar este scăzută. Numai 25 % din populația cu vârste cuprinse între 25 și 34 de ani deține o diplomă de învățământ terțiar. Deși proporția s-a îmbunătățit în timp, aceasta se situează cu mult sub media UE de 40,5 % și sub ținta de la nivelul UE de 45 % până în 2030. Astfel cum s-a subliniat în Raportul „România Educată”, România urmărește să crească rata de absolvire a învățământului terțiar în grupa de vârstă 30-34 de ani la 40 % până în 2030. În 2020, valoarea acestui indicator a fost de 26,4 %, cu mult sub media UE de 41 %. Este probabil ca realizarea unei astfel de creșteri să necesite eforturi susținute pentru a depăși principalele cauze ale participării scăzute la învățământul superior și ale numărului insuficient de absolvenți. De

exemplu, ratele de participare sunt afectate de ratele constant ridicate de părăsire timpurie a școlii, de rata scăzută de promovare a examenului de bacalaureat [mai puțin de jumătate din cohorta specifică vârstei promovează acest examen (UEFICSCI, 2020a)], precum și de participarea scăzută a elevilor din medii defavorizate. Ratele de participare au crescut într-o oarecare măsură în ultimii ani. În anul universitar 2019/2020, 37,4 % dintre românii cu vârste cuprinse între 19 și 23 de ani erau înscriși într-un program de licență.

Studiile și datele recente au evidențiat impactul și valoarea adăugată a măsurilor de îmbunătățire a echității și de reducere a ratelor de abandon. Un studiu recent (UEFISCDI, 2020b) arată că, în anul universitar 2018/2019, 10 % dintre studenții din universitățile publice chestionate beneficiau de burse sociale. Se consideră că aceste burse au un impact pozitiv asupra reducerii ratei abandonului și asupra îmbunătățirii ratelor de absolvire în timp nominal. Cu toate acestea, bursele par să nu motiveze mai mulți studenți din medii defavorizate să acceseze învățământul superior. Totuși, s-a observat că interesul pentru locurile dedicate absolvenților învățământului secundar superior din zonele rurale a avut o tendință ușor crescătoare (UEFISCDI, 2020c). Analiza a arătat că aceste locuri de studiu nu sunt suficient de cunoscute de beneficiarii eligibili și că universitățile nu au luat încă măsuri suficiente pentru a le promova (ibid). Locurile speciale pentru romi continuă, de asemenea, să fie finanțate, datele arătând că, din cele 386 de locuri alocate universităților publice în 2020, 371 au fost ocupate. În același timp, universitățile și colegiile primesc granturi pentru a reduce ratele abandonului în primul an de studiu. Activitățile furnizate includ măsuri de remediere, tutorat, consiliere și orientare profesională, precum și înființarea de centre de învățare pentru a sprijini studenții expuși riscului de abandon. Ca urmare a acestor măsuri, rata de retenție în primul an de studiu în universitățile incluse în schema de granturi a crescut. Sprijinul suplimentar pentru învățământul superior va fi furnizat prin Mecanismul de redresare și reziliență pentru digitalizarea și modernizarea infrastructurii auxiliare, cum ar fi dormitoarele și cantinele. O proporție de 40 % dintre aceste locuri noi sau modernizate în dormitoare vor fi alocate studenților care provin din medii defavorizate.

Există un număr relativ scăzut de profesioniști cu studii terțiare, iar competențele acestora nu sunt suficient de bine aliniată la nevoile pieței forței de muncă. Cele mai recente date disponibile arată că, la fiecare 1 000 de persoane cu vârste cuprinse între 20 și 29 de ani, există 46,2 absolvenți de învățământ superior (ISCED 5-8) în România, comparativ cu 61,9 în medie la nivelul UE. Procentul de absolvenți de științe, tehnologie, inginerie și matematică este unul dintre cele mai ridicate din UE (30 %), dar, din cauza numărului mic de absolvenți, disponibilitatea specialiștilor este scăzută. Emigrarea reduce și mai mult numărul de profesioniști cu studii terțiare, estimându-se că 40 % dintre absolvenții români din grupa de vârstă 24-64 de ani au emigrat (Banca Mondială, 2019). Înainte de izbucnirea pandemiei, au fost adunate informații despre lipsa competențelor în sectoare-cheie, inclusiv TIC, sănătate și educație, precum și în ceea ce privește profesioniștii și tehnicienii din domeniul științei și ingineriei (Banca Mondială, 2020). În același timp, competențele absolvenților sunt considerate ca fiind insuficient aliniată la nevoile pieței forței de muncă. Studiile arată că mulți angajatori consideră că programele de învățământ utilizează metode de predare învechite și că nu se concentrează suficient pe aplicarea practică a cunoștințelor, pe soluționarea problemelor și pe cooperarea în echipă (Banca Mondială, 2020). Pentru a îmbunătăți relevanța învățământului superior pentru piața forței de muncă și pentru a facilita digitalizarea, se va institui o schemă de granturi cu finanțare din MRR, de care vor beneficia 60 de universități (66 % din total), cu investiții în echipamente digitale, formarea personalului și alte măsuri de îmbunătățire a competențelor digitale ale studenților.

8. Bibliografie

ARACIP (2021), Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar, Ghiduri pentru aplicarea unitară a standardelor de evaluare, Volumul 2: Evaluarea internă și externă a stării de bine

ARACIS (2019). Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, Ghiduri pentru aplicarea unitară a standardelor de evaluare. Ghid întocmit raport de evaluare internă, <https://www.aracis.ro/ghid-raport-autoevaluare-evaluare-licenta/>

Cedefop ReferNet România (2020). România: răspunsuri la pandemia de Covid-19 <https://www.cedefop.europa.eu/ro/news/romania-responses-covid-19-outbreak>

Cedefop ReferNet România, 2021

Comisia Europeană (2019), *2nd Survey of Schools: ICT in education* (Al doilea sondaj în școli: TIC în educație). DG CNECT. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/2nd-survey-schools-ict-education> (a se vedea de asemenea rapoartele de țară)

UEFISCDI (2020a), Anticiparea principalelor tendințe demografice și a impactului lor asupra populației de studenți din România

UEFISCDI (2020b), Politici publice privind echitatea în învățământul superior: Impactul bursei sociale https://uefiscdi.gov.ro/resource-825200-20210208_studiu-de-impact-burse-sociale_conf-publicatie-snspsa2.pdf

UEFISCDI (2020c), Politici publice privind echitatea în învățământul superior: Impactul politicii de alocare a locurilor speciale pentru absolvenți ai liceelor din mediul rural https://uefiscdi.gov.ro/resource-825682-20210208_studiu-de-impact-rural_conf-publicatie-snspsa2.pdf

MEN (2018), Ministerul Educației Naționale, Strategia pentru modernizarea infrastructurii școlare.

Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație (2020), „Distance learning during the COVID-19 pandemics, (Școala la distanță în perioada pandemiei de COVID-19)

OCDE (2020), Improving the teaching profession in Romania (Document de sinteză privind profesia de cadru didactic), https://www.oecd-ilibrary.org/education/improving-the-teaching-profession-in-romania_3b23e2c9-en

OCDE (2019), „TALIS 2018 Results (Volume I): Teachers and School Leaders as Lifelong Learners”, TALIS [Rezultatele studiului TALIS 2018 (volumul I): cadrele didactice și directorii unităților de învățământ în calitate de cursanți pe tot parcursul vieții, TALIS]

OCDE (2017), „Reviews of Evaluation and Assessment in Education” (Revizuirii ale evaluării și analizării în educație), Kitchen, H., et al., România 2017. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264274051-e>

Palade, E. et al (2020). Repere pentru proiectarea, actualizarea și revizuirea curriculumului național. Ministerul Educației Naționale, Proiectul CRED. https://drive.google.com/file/d/1r8YZCPUG_Tipm1muMpW29XMJ0nBEefj9/view

IȘE (2018), Institutul pentru Științe ale Educației, Analiza de nevoi a cadrelor didactice din învățământul primar și gimnazial.

Raport al investigației realizate în cadrul proiectului CRED. Analiza nevoilor în materie de formare ale cadrelor didactice din învățământul primar și secundar inferior. Disponibil la adresa: <http://www.ise.ro/wp-content/uploads/2018/06/Raport-final-analiza-nevoi.pdf>

World Vision 2020, Mihalache, F., Neguț, A., Tufă, L. (2020). Bunăstarea copilului din mediul rural <https://worldvision.ro/wp-content/uploads/2020/11/Raport-de-Bunastare-a-Copilului-din-Mediul-Rural-2020.pdf>

Administrația Prezidențială, 2021, Rezultatele proiectului România Educată <http://www.romaniaeducata.eu/rezultatele-proiectului/>

Banca Mondială (2019), „Migration and Brain Drain, Europe and Central Asia Economic Update, Fall 2019: Migration and Brain Drain” (Migrația și exodul creierelor, Actualizare economică pentru Europa și Asia Centrală, toamna 2019: Migrația și exodul creierelor). <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/32481>

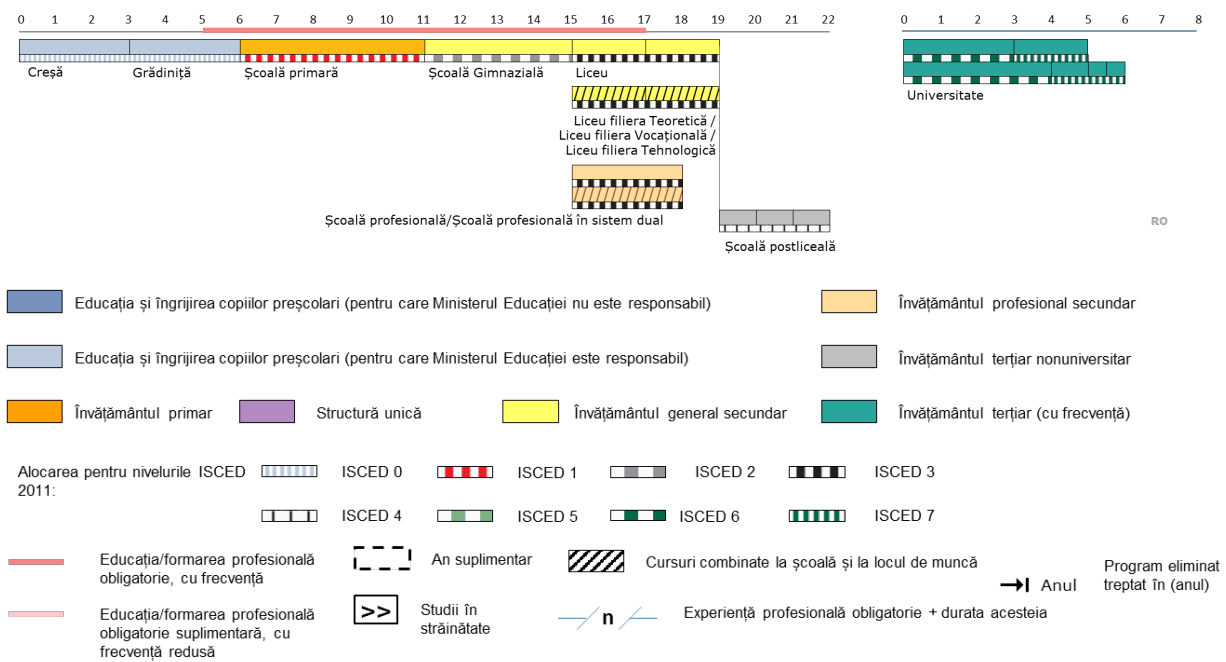
Banca Mondială (2020), „Markets and People: Romania Country Economic Memorandum. International Development in Focus” (Piețe și oameni: Memorandumul economic al României. Dezvoltarea internațională în centrul atenției). <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/33236>

Anexa I: Sursele indicatorilor-cheie

Indicator	Eurostat, codul datelor online
Participarea la educația timpurie	educ_uoe_enra21
Elevi de clasa a opta având competențe digitale scăzute	IEA, ICILS.
Tineri în vârstă de 15 ani având competențe scăzute la citire, matematică și științe	OCDE (PISA)
Părăsirea timpurie a sistemului de educație și formare	Date principale: edat_lfse_14 . Date în funcție de țara de origine: edat_lfse_02 .
Expunerea absolvenților EFP la învățarea la locul de muncă	Datele privind ținta la nivelul UE nu sunt disponibile. Colectarea datelor începe în 2021. Sursă: EU LFS.
Absolvirea învățământului terțiar	Date principale: edat_lfse_03 .

Indicator	Eurostat, codul datelor online
	Date în funcție de țara de origine: edat_lfse_9912.
Participarea adulților la activitățile de învățare	Datele privind ținta la nivelul UE nu sunt disponibile. Colectarea datelor începe în 2022. Sursă: EU LFS.
Cheltuieli publice pentru educație ca procent din PIB	gov_10a_exp
Cheltuieli în instituțiile publice și private pentru fiecare student	educ_uoe_fini04
Absolvirea învățământului secundar superior	edat_lfse_03

Anexa II: Structura sistemului de învățământ

Sursă: Comisia Europeană/EACEA/Eurydice, 2021. Structura sistemelor europene de învățământ, 2021/2022: Diagrame schematice. Date și cifre Eurydice. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene.

Orice comentarii și întrebări cu privire la prezentul raport pot fi trimise la adresa:
EAC-UNITE-A2@ec.europa.eu

Rezumat

Bunăstarea în contextul perturbărilor

Pandemia de COVID-19 a perturbat educația și formarea într-un mod fără precedent, dar această perturbare a oferit și oportunități de inovare. Pandemia a generat provocări majore în ceea ce privește predarea și învățarea, dar țările din întreaga Europă au reușit să mobilizeze rapid resurse. Cadrele didactice, directorii unităților de învățământ, familiile, elevii și școlile au dat dovadă de determinare, adaptabilitate, reziliență și creativitate pentru a asigura furnizarea continuă a educației. Criza a accelerat schimbarea și a oferit informații ample cu privire la modul în care tehnologia digitală și predarea inovatoare pot contribui la consolidarea sistemelor noastre de educație și formare. Pe de altă parte, criza a scos la iveală și, în unele cazuri, a amplificat deficiențele și ineficiențele existente și, nu în ultimul rând, inegalitățile. Pe măsură ce școlile și universitățile s-au redeschis treptat și și-au reînceput activitatea, principala lor sarcină a fost de a remedia întreruperile din procesul de învățare și de a aborda impactul negativ asupra bunăstării elevilor.

Dezbaterile privind bunăstarea în educație datează dinaintea pandemiei, iar bunăstarea a atras din ce în ce mai mult atenția factorilor de decizie din domeniul educației în ultimii ani. Cu toate acestea, pandemia a adus în prim plan provocări în ceea ce privește bunăstarea. Bunăstarea vizează atât sănătatea mintală, cât și cea fizică și este strâns legată de performanțele elevilor la școală și în alte aspecte ale vieții lor. Satisfacția de viață a elevilor, capacitatea de a dezvolta competențe decizionale și mecanismele psihologice de adaptare sunt esențiale pentru învățarea pe tot parcursul vieții și pentru ca persoanele să ducă o viață împlinită. Acestea pun bazele conștiinței de sine, dezvoltării relațiilor și formării rezilienței, permițând persoanelor să se adapteze și să depășească dificultățile personale, provocările pe termen lung ale vieții și șocurile societale.

Deși amploarea perturbărilor care au afectat învățarea ca urmare a pandemiei este dificil de măsurat în această etapă, datele disponibile din Țările de Jos indică pierderi substanțiale în materie de învățare, care pot deveni în curând una dintre cele mai mari provocări pentru politica din domeniul educației. Un sondaj realizat în rândul elevilor din învățământul primar și secundar arată că progresele lor în materie de învățare au scăzut în toate grupele de vârstă. Cu toate acestea, deși copiii părinților cu înaltă calificare nu au demonstrat nicio perturbare semnificativă a progresului lor, copiii părinților slab calificați au realizat doar aproximativ 85 % din progresele preconizate pentru grupa lor de vârstă.

Majoritatea țărilor abordează bunăstarea parțial sau implicit în politicile și practicile lor în domeniul educației. Competențele legate de sănătatea mintală sunt, în general, încorporate în programele de învățământ ca subiecte specifice sau ca aspecte transversale. Majoritatea statelor membre pun în aplicare programe specifice de combatere a comportamentului agresiv și a violenței. O serie de inițiative se axează pe activitatea fizică și stilul de viață sănătos, pe combaterea discriminării și a rasismului, pe sănătatea mintală, pe climatul școlar și pe egalitatea de șanse. Totuși, cele mai multe dintre acestea rămân fragmentate și sunt disponibile puține evaluări cu privire la impactul lor.

Câteva state membre au luat măsuri în direcția unei abordări cuprinzătoare a bunăstării în educație. Abordările includ concepte și obiective de politică legate de bunăstare, mecanisme de monitorizare care colectează date privind bunăstarea elevilor și cerințe și orientări concrete privind punerea în aplicare a politicilor de bunăstare la nivel instituțional. De exemplu, bunăstarea elevilor este monitorizată periodic prin sondaje în Danemarca, Finlanda și Estonia. În Irlanda, fiecare școală este obligată, până în 2023, să utilizeze un instrument de autoevaluare pentru a promova bunăstarea și este sprijinită în acest proces de un cadru de bune practici în materie de bunăstare și de resurse online. În Spania, un observator al vieții școlare difuzează bune practici, monitorizează și oferă orientări cu privire la modul de îmbunătățire a climatului școlar.

Foarte oportun, grupul de lucru dedicat bunăstării, lansat în cadrul Spațiului european al educației, va contribui la clarificarea noilor tendințe în urma pandemiei și va sprijini

statele membre să învețe unele de la altele într-un domeniu de politică relativ nou pentru majoritatea țărilor.

Sondajele arată că pandemia a dat naștere unor sentimente de izolare, anxietate și depresie în rândul elevilor de toate vârstele. Datele din nouă state membre ale UE indică faptul că aproximativ un sfert dintre elevi s-au simțit „neajutorați” pe durata orelor la distanță și în timpul efectuării temelor. Experiențele din timpul pandemiei au confirmat faptul că educația îndeplinește un rol esențial în societate. Sistemele de educație funcționale, favorabile incluziunii și de sprijin sunt importante pentru familii și sunt esențiale pentru a sprijini bunăstarea elevilor și a cadrelor didactice, inclusiv sănătatea mintală a acestora.

Chiar înainte de pandemie, aproape jumătate din toți studenții din UE au raportat sentimente de tristețe, o treime au raportat sentimente de teamă, iar aproape 40 % au declarat că sunt nefericiți. Fenomene precum bullyingul și sentimentul scăzut de apartenență la școală sunt strâns legate de performanțele școlare. Elevii cu un sentiment mai puternic de apartenență la școală absentează mai rar și au performanțe școlare mai bune. În multe state membre ale UE, elevii care au absentat o zi de școală în ultimele două săptămâni au avut un punctaj mai mic în ceea ce privește indicele de apartenență. Relațiile pozitive dintre cadrele didactice și elevi, acordând o atenție deosebită respectului și responsabilizându-i pe elevi, pot stimula îmbunătățirea performanțelor, în special în rândul grupurilor de tineri cu grad ridicat de risc. În nu mai puțin de 19 state membre ale UE, peste 50 % dintre elevi declară că sunt agresați cel puțin de câteva ori pe an.

Investiții în educație

În ultimii ani, cheltuielile publice pentru educație în statele membre ale UE au fost destul de constante. Cu toate acestea, diferențele dintre țări sunt considerabile. În 2019, UE a alocat, în medie, 4,7 % din PIB-ul său educației, reprezentând aproximativ 10 % din totalul cheltuielilor publice. Cheltuielile pentru educație au variat de la peste 6 % în Estonia, Belgia, Danemarca și Suedia la 3,1 % din PIB în Irlanda. Cea mai mare parte a investițiilor publice este direcționată către învățământul secundar (38,7 %), urmat de învățământul preșcolar și primar combinat (33,4 %) și de învățământul terțiar (16,2 %). Cheltuielile publice pentru educație sunt destinate în principal personalului didactic (64 %), urmate de consumul intermediar (14 %), care constă în achiziționarea de bunuri și servicii necesare pentru furnizarea de servicii educaționale. A treia alocare ca importanță a fost formarea brută de capital (7 %), care cuprinde investiții de capital, de exemplu în clădiri, urmate de prestații sociale (6 %) și de alte transferuri curente (6 %).

Mai multe state membre au crescut investițiile legate de trecerea la învățarea online și mixtă în timpul pandemiei. Investițiile au inclus proiecte de digitalizare, precum și angajarea de cadre didactice suplimentare sau formarea suplimentară a cadrelor didactice, finanțarea pentru consiliere și asistență pentru elevi și bonusuri pentru cadrele didactice. Unele țări compensează, de asemenea, școlile pentru costurile suplimentare cu măsurile preventive, de exemplu pentru achiziționarea de echipamente de protecție sau de produse de dezinfecție suplimentare.

Mecanismul de redresare și reziliență, împreună cu fondurile structurale și de investiții europene, va majora fondurile UE destinate educației și formării într-un mod fără precedent. Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este elementul central al NextGenerationEU, instrumentul Uniunii Europene de sprijinire a redresării în urma crizei provocate de coronavirus. Aceasta înseamnă până la 675 de miliarde EUR disponibile – 312,5 miliarde EUR sub formă de granturi și 360 de miliarde EUR sub formă de împrumuturi. MRR sprijină reformele și investițiile durabile și de stimulare a creșterii în statele membre pentru a contribui la redresare și la consolidarea capacității instituționale, esențiale pentru reducerea inegalităților și a divergențelor din Uniune.

Investițiile și reformele din domeniul educației și al formării joacă un rol important în planurile naționale de redresare și reziliență. Pentru a beneficia de sprijin în cadrul Mecanismului, statele membre trebuiau să își prezinte planurile de redresare și reziliență (PRR), inclusiv un set cuprinzător de reforme și de investiții care să fie puse în aplicare până în 2026. Deși

procesul de adoptare este încă în desfășurare, conform calculelor provizorii, se preconizează că reformele și investițiile în domeniul educației și al competențelor vor reprezenta aproximativ 13 % din totalul cheltuielilor aferente MRR. Investițiile și reformele acoperă toate nivelurile și sectoarele educației. Acestea vizează modernizarea educației și au potențialul de a avea un impact pe termen lung. De exemplu, MRR va sprijini trecerea la un sistem într-un singur schimb în Croația, consolidarea rețelei școlare din Lituania și o reformă amplă a învățământului școlar în Slovacia. În aproape toate țările, se preconizează că acesta va da un impuls major transformării digitale a educației și va consolida aptitudinile și competențele digitale ale forței de muncă – o condiție prealabilă pentru stimularea creșterii economice și a competitivității economiei. Printre măsurile de stimulare a educației digitale se numără adaptarea programelor de învățământ, dezvoltarea resurselor digitale și a conținutului digital, formarea cadrelor didactice în domeniul educației digitale și modernizarea ofertei de formare în instituțiile EFP, printre altele. De exemplu, în Belgia, Comunitatea flamandă a inclus în planul său obiectivul ambițios de a înființa un centru de cunoaștere și sprijin pentru educația școlară digitală. Germania urmărește să sprijine digitalizarea educației prin investiții în dispozitive digitale pentru cadrele didactice, materiale didactice și competențe digitale, precum și într-o platformă unică de educație digitală.

Țintele la nivelul UE pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării către un Spațiu european al educației și dincolo de acesta

În ultimul deceniu, au fost luate măsuri considerabile pentru a îmbunătăți participarea copiilor la educația și îngrijirea timpurie) în întreaga UE. În ultimii cinci ani, majoritatea țărilor au înregistrat o creștere a participării copiilor cu vârste cuprinse între 3 ani și vârsta de începere a învățământului obligatoriu la ECEC, Irlanda, Croația, Cipru, Luxemburg și Polonia înregistrând cele mai rapide îmbunătățiri. În medie, la nivelul UE, participarea **copiilor la educația și îngrijirea timpurie** (3+) a fost de 92,8 % în 2019. Aceasta reprezintă o creștere de 1 % în comparație cu ultimii cinci ani. În 2019, cinci state membre (Belgia, Danemarca, Irlanda, Spania și Franța) au atins nivelul-țintă, iar Suedia a ajuns foarte aproape de o participare de 96 %.

Îmbunătățirea accesului la servicii de educație și îngrijire timpurie de calitate a fost o prioritate pe agenda celor mai multe state membre în ultimii ani. Mecanismul de redresare și reziliență poate oferi un impuls suplimentar investițiilor în acest sector în întreaga UE, aproximativ jumătate dintre statele membre profitând de acesta pentru a extinde capacitățile de educație și îngrijire timpurie. Unele state membre au stabilit obiective ambițioase pentru a spori participarea în cadrul MRR. De exemplu, Croația vizează creșterea ratei de participare a grupei de vârstă de peste 3 ani de la 76,3 % la 90 % până în 2026. Cehia intenționează să crească numărul structurilor de îngrijire a copiilor cu 40 % până la sfârșitul anului 2025. Un număr de 90 000 de locuri vor fi create în Germania și de 60 000 în Spania (pentru copiii cu vârste cuprinse între 0 și 2 ani).

Investițiile sunt însoțite, de asemenea, de reforme într-o serie de țări. De exemplu, vârsta de școlarizare pentru învățământul preșcolar obligatoriu a fost scăzută în Bulgaria și în Cipru (la patru ani), precum și în Belgia și în Slovacia (la cinci ani). Croația și Slovacia revizuiesc modelul de finanțare a sistemului de educație și îngrijire timpurie. Portugalia reduce taxele de participare. Grecia intenționează să îmbunătățească diagnosticarea timpurie și sprijinul pentru copiii cu handicap și cu nevoi speciale. Slovacia urmărește să revizuiască sistemul de recrutare și să sprijine profesionalizarea personalului din sistemul de educație și îngrijire timpurie. În Croația și Slovacia va fi introdus un drept legal la serviciile de educație și îngrijire timpurie. România are în vedere dezvoltarea în continuare a unui cadru de educație și îngrijire timpurie integrat și a unui program de formare a cadrelor didactice la scară largă. Danemarca depune eforturi pentru îmbunătățirea calității prin introducerea unor standarde minime și prin creșterea numărului de angajați. Estonia definește rezultatele învățării și nevoile de sprijin pentru învățare.

Ponderea persoanelor care părăsesc timpuriu sistemul de educație și formare a scăzut constant în ultimul deceniu, însă pandemia riscă să inverseze această tendință pozitivă. În 2020, rata a fost, în medie, de 9,9 % în UE – o rată care, deși se situează sub vechea țintă de

sub 10 %, depășește în prezent cu 0,9 puncte procentuale noua țintă mai ambițioasă de sub 9 %. Cu toate acestea, progresele de aproape 4 puncte procentuale din ultimii 10 ani maschează diferențe pronunțate între țări și în interiorul acestora. Prin urmare, sunt necesare eforturi susținute. La nivelul UE, ponderea medie a persoanelor care părăsesc timpuriu sistemul de educație și formare este cu 3,8 % mai mare în rândul bărbaților tineri (11,8 %) decât în rândul femeilor tinere (8,0 %). Există dezavantaje evidente pentru tinerii născuți în străinătate, iar discrepanțele regionale sunt mari în multe state membre. Există, de asemenea, diferențe considerabile între țări, peste 15 % din populația tânără părăsind timpuriu școala în Spania și în România. La celălalt capăt al spectrului, în 18 state membre ponderea persoanelor care părăsesc timpuriu sistemul de educație și formare este mai mică de 9 %, Croația având cea mai mică proporție (2,2 %).

Unele state membre și-au reinnoit eforturile de prevenire a părăsirii timpurii a școlii în contextul pandemiei de COVID-19. De exemplu, în Franța, educația și formarea obligatorii au fost prelungite de la 16 la 18 ani și au fost sprijinite prin diferite măsuri de atenuare a implicațiilor negative ale închiderii școlilor. În Irlanda, a fost alocat un sprijin suplimentar pentru școlile care se ocupă de elevii cu cele mai ridicate niveluri de dezavantaj educațional, cu scopul de a reduce dimensiunea claselor și de a extinde programul de absolvire a școlii la un număr mai mare de școli.

Ratele de absolvire a învățământului terțiar au crescut constant în ultimul deceniu, dar există încă diferențe considerabile între țări și între subgrupuri din cadrul țărilor. În 2020, rata de absolvire a învățământului terțiar era de 40,5 % în UE, 11 țări atingând deja ținta stabilită pentru 2030. Diferența dintre țări este pronunțată, variind de la 24,9 % în România la 60,6 % în Luxemburg. Ponderea medie a persoanelor cu vârste cuprinse între 25 și 34 de ani care au absolvit învățământul terțiar este cu 10,8 % mai mare în rândul femeilor (46 %) decât în rândul bărbaților (35,2 %). În plus, există un decalaj clar între mediul urban și cel rural, rata medie în orașe (50,9 %) fiind semnificativ mai mare decât în zonele rurale (28,9 %).

Pentru a crește rata de absolvire a învățământului terțiar, mai multe țări urmăresc să îmbunătățească accesul studenților defavorizați la învățământul superior. De exemplu, în România, unele locuri dedicate sunt rezervate romilor, iar 40 % dintre locurile nou create sau modernizate de cazare pentru studenți vor fi alocate studenților defavorizați cu sprijin din partea MRR. Portugalia intenționează să creeze încă 15 000 de locuri de cazare pentru studenți până în 2025, cu sprijin din partea MRR. În Franța, vor fi create 30 000 de locuri noi în programele de studii și 100 000 de studenți ar putea beneficia de împrumuturi pentru studenți garantate de stat. Slovacia lansează un nou program de burse pentru studenți, în special pentru cei care provin din medii defavorizate.

Peste jumătate dintre țări vor utiliza MRR pentru a sprijini transformarea în învățământul superior. Măsurile vor include modernizarea programelor de studiu, creșterea numărului de locuri de studiu, lansarea de noi cursuri de studiu, printre care micro-certIFICATE, revizuirea modelului de finanțare, dezvoltarea unor mecanisme de asigurare a calității și de guvernanță, dezvoltarea unor mecanisme de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților și sprijinirea internaționalizării învățământului superior. De exemplu, cu sprijinul MRR, Letonia pune în aplicare o reformă cuprinzătoare a învățământului superior, care prevede schimbări structurale complexe în cadrul a trei piloni: guvernanță, finanțare și resurse umane. Portugalia va promova carierele în domeniile științei, tehnologiei, ingineriei, artelor și matematicii (STIAM), în timp ce Finlanda va sprijini un program de atragere și păstrare a talentelor naționale și străine.

Competențele de bază ale tinerei generații nu s-au îmbunătățit în ultimul deceniu. Aceasta nu este doar o problemă socială îngrijorătoare, ci are și un efect de frânare asupra competitivității economice și a rezilienței viitoare ale UE. Din păcate, UE nu și-a îndeplinit obiectivul de a reduce rezultatele slabe în materie de competențe de bază la mai puțin de 15 % și s-au înregistrat puține progrese în această direcție în ultimii 10 ani. În anul în care a fost realizat ultimul test PISA (2018), rata elevilor cu rezultate slabe a fost de 21,7 % la citire, de 22,4 % la matematică și de 21,6 % la științe. În pofida progreselor înregistrate în unele țări în perioada 2009-2018, performanța în domeniul științei și al citirii s-a deteriorat la nivelul UE, în timp ce la matematică a rămas stabilă. Rezultatele PISA sugerează că țările tind să obțină rezultate similare în cele trei domenii. Țări precum Estonia, Finlanda, Irlanda și Polonia au rate scăzute de

rezultate slabe în toate cele trei domenii. În schimb, în Bulgaria, România, Cipru și Malta, mai mult de unul din cinci elevi are rezultate slabe în toate cele trei domenii, ceea ce le reduce semnificativ oportunitățile viitoare în viața profesională și în cea privată.

Unele state membre au lansat programe specifice pentru a compensa întreruperea procesului de învățare, dar este probabil să fie necesare eforturi suplimentare considerabile în majoritatea țărilor. În Țările de Jos, în 2020, a fost pusă la dispoziția școlilor o sumă de 282 de milioane EUR pentru a-i ajuta pe elevi să reducă impactul negativ cauzat de pandemie asupra educației lor. În Irlanda, pentru anul școlar 2021/2022 a fost instituit un sistem de învățare și sprijin pentru COVID („COVID Learning and Support Scheme” – CLASS), pentru a ajuta școlile să atenueze impactul negativ al pandemiei asupra întreruperii învățării elevilor și efectele negative asupra bunăstării lor. În Slovacia, elevilor aflați în dificultate li s-a oferit tutorat suplimentar și sunt planificate măsuri suplimentare în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență (MRR). În România, REACT-EU va sprijini măsuri suplimentare de educație remedială.

În pofida măsurilor de compensare luate de statele membre, este probabil ca inegalitățile să crească în urma pandemiei. Prin urmare, este important ca statele membre să își intensifice eforturile de promovare a incluziunii și de consolidare a accesului la o educație de calitate pentru toți. Franța își continuă reforma cu scopul de a îmbunătăți competențele de bază ale elevilor defavorizați prin reducerea dimensiunii claselor. În Malta, între 2021 și 2024, aproximativ 1 000 de elevi cu vârsta de 6 ani și cu rezultate slabe vor participa la Programul de redresare pentru citire cu durata de 20 de săptămâni. Irlanda testează un model de incluziune școlară pentru a respecta pe deplin Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap în ceea ce privește participarea la învățământul general. În Irlanda, programul suplimentar din 2021 a prevăzut ore suplimentare de sprijin la domiciliu pentru copiii cu nevoi educaționale speciale și pentru cei expuși riscului de dezavantaj educațional în timpul perioadelor de închidere și de redeschidere a școlilor. La nivel terțiar, inegalitățile socioeconomice au fost abordate prin dublarea Fondului de asistență pentru studenți, prin furnizarea de finanțare pentru a sprijini accesul studenților Traveller la universități, prin instituirea unui sistem de împrumuturi pentru achiziționarea de laptopuri și prin finanțarea serviciilor de acces la instituțiile de învățământ superior.

Competențele digitale devin esențiale pentru ca toți cetățenii să poată fi activi într-o lume din ce în ce mai digitală. În ultimii doi ani, criza provocată de pandemia de COVID-19 a evidențiat și mai mult importanța atât a competențelor digitale de bază, cât și a celor avansate pentru susținerea economiilor și a societăților noastre. Competențele digitale au devenit o condiție prealabilă pentru participarea la învățare, muncă și socializare, accelerând astfel transformarea digitală. Având în vedere că sunt disponibile doar date parțiale privind competențele digitale ale elevilor și pe baza Studiului internațional privind competențele în domeniul informatic (ICILS), ponderea rezultatelor slabe în ceea ce privește competențele digitale s-a apropiat de valoarea-țintă la nivelul UE în Danemarca în 2018 (16,2 %), în timp ce aceasta a atins un nivel ridicat de 50,6 % în Luxemburg (în 2018). Datele din 2018 sugerează că este necesar un efort semnificativ pentru a reduce ponderea rezultatelor slabe în ceea ce privește competențele digitale în toate statele membre ale UE pentru ca ținta la nivelul UE să fie atinsă până în 2030.

Mecanismul de redresare și reziliență va constitui o sursă majoră de finanțare pentru educația digitală, care va reprezenta aproximativ o treime din cheltuielile aferente MRR pentru educație și competențe. Majoritatea țărilor vor investi în infrastructura digitală și în conectivitatea școlilor, concentrându-se adesea asupra școlilor defavorizate și din mediul rural. În Italia, 100 000 de clase vor fi transformate în medii de învățare flexibile și conectate. Slovacia urmărește să crească proporția școlilor cu săli de clasă foarte bine echipate și conectate de la 30 % la cel puțin 90 %. O serie de state membre vor dota cursanții și cadrele didactice cu dispozitive digitale pentru a reduce decalajul digital. De exemplu, în Austria, 80 000 de elevi pe an vor primi echipamente digitale finanțate prin MRR. O gamă largă de măsuri va viza îmbunătățirea competențelor digitale ale elevilor prin adaptarea programelor școlare, prin dezvoltarea resurselor digitale și a conținutului digital, prin formarea cadrelor didactice, precum și prin modernizarea ofertei de formare în instituțiile EFP. În Belgia, Comunitatea flamandă înființează un centru de cunoaștere și sprijin pentru educația școlară digitală. În învățământul superior, sunt planificate investiții semnificative pentru dezvoltarea infrastructurii digitale și a resurselor didactice digitale,

adaptarea cursurilor de studiu și formarea digitală a personalului academic. Finanțarea va fi dedicată, de asemenea, dezvoltării competențelor digitale ale populației adulte în majoritatea statelor membre. De exemplu, în Letonia, toți angajații care au beneficiat de scheme privind reducerea timpului de muncă în perioada ianuarie-martie 2021 pot avea acces la cursuri de învățare online pentru a-și îmbunătăți competențele digitale, utilizând bonuri valorice în valoare de până la 500 EUR.

Pandemia de COVID-19 a întrerupt progresele deja lente în ceea ce privește învățarea în rândul adulților în întreaga UE. Statele membre au convenit asupra unei ținte la nivelul UE de cel puțin 47 % pentru învățarea în rândul adulților până în 2025 și de 60 % până în 2030. Ambele ținte aplică măsurarea îmbunătățită a învățării în rândul adulților, care urmează să fie aplicată în 2022. Multe state membre iau măsuri pentru a crește proporția adulților care participă la activități de învățare și majoritatea au avut în vedere utilizarea MRR pentru măsuri de perfecționare și recalificare. În special, mai multe țări intenționează să introducă sau să elaboreze măsuri pentru a oferi sprijin financiar direct persoanelor în scopuri de învățare, completate de măsuri nefinanciare care să le permită adulților să se implice în activități de învățare. De exemplu, în Țările de Jos, un cont public individual de învățare și dezvoltare (*STAP – Stimulans Arbeidsmarktpositie*) va intra în vigoare la 1 ianuarie 2022. Orice persoană care are legătură cu piața muncii din Țările de Jos va putea primi o subvenție de până la 1 000 EUR pentru a-și acoperi costurile de formare pentru dezvoltarea personală și capacitatea de inserție profesională.

GĂSIȚI INFORMAȚII DESPRE UE

Online

Informații despre Uniunea Europeană în toate limbile oficiale ale UE sunt disponibile pe site-ul Europa, la:
https://europa.eu/european-union/index_ro

Publicații ale UE

Puteți descărca sau comanda publicații ale UE gratuite și contra cost la adresa:
<https://publications.europa.eu/ro/publications>. Mai multe exemplare ale publicațiilor gratuite pot fi obținute contactând Europe Direct sau centrul dumneavoastră local de informare (a se vedea https://europa.eu/european-union/contact_ro).

■ Oficiul pentru Publicații
al Uniunii Europene